

Boj z naravo.

Spisal Fedo Nikolajev.

I.

Po peronu neke večje postaje ob Južni železnici je korakal ob dveh popoldne veličastno gori in doli lajtenant Kveder, čakaje brzovlaka in vihajoč si brke, kateri so se bujno razvijali v senci oblastnega lajtenantskega nosu. Poznalo se jim je na prvi pogled, da jih njih gospodar neguje in ravna s posebno ljubeznijo in z različnimi pomadami. Gospod lajtenant se je sedaj pa sedaj zmagovito razkoračil. Prezirljivo je motril uboge civiliste, kateri v njegovih vojaških očeh niso bili ljudje, še manj pa možje, in obžaloval je vsako punco, ki je bila toliko zaslepljena, da je občevala z njimi. Nasprotnik oženjenih civilistov pa nikakor ni bil, posebno če so imeli le-ti polne mošnje in pa lepe žene in hčere; a ker je bil grozno praktičen, kakor je zagotavljal sam s svojo častno besedo, so mu bile prve — to je lepe zakonske polovice — mnogo ljubše . . .

Ko je končno vendar pridrdral vlak kmalu po danem signalu, je hitro stopil nasproti svojemu tovarišu in prijatelju Mačku, kateri je bil skočil iz kupeja II. razreda.

»Aaah! Hvala Bogu, da sem rešen tega soparnega zaboja«, je zdihnil Maček po iskrenem pozdravu. »Kako si se imel, brate — duša prijateljska, govori — govori, da te poslušam spet enkrat po dolgem prestanku!«

»Sediva malo na vrt kolodvorske restavracije, da se okrepčava. Potem pa je sploh vrsta pripovedovanja na tebi: kako si se imel v kopališču, kolikim ženskim si zmešal kratko pamet, koliko čifutov si dal »pospešeno« spraviti čez stopnice, koliko dvobojev si imel s prevarjenimi . . .«

»Beži, beži, Kveder! Kdaj se boš vendar poboljšal? Ne delaj se tako ciniškega!«

»Hm . . . ne delaj se! . . . Pa saj si že navajen mojega zlobnega jezika. Pustiva to! Danes bom pripovedoval torej jaz . . .

Pri baronu Rabnerju so imeli piramidalne skrbi. Le pomisli, stari, plavokrvi lisjak, ki se tako drži svojega aristokraškega debela kakor stara grča drenove veje, je moral vendar dovoliti, da je te dni njegova lepa hčerka dala roko »pred farjem, pred oltarjem« lajtenantu Frangežu. Stari je pa moral sprejemati pred poroko in pozneje v privatnih avdiencah različne krivonose »prijatelje«, kateri so preje ustrezali Frangežu tem raje, ker jim je bil namignil, da bo baronova hčerka kmalu njegova in z njo tudi lepa dota.«

»Veš, Kveder, da jaz ne bi bil čital poročnega lista, ne bi ti verjel! A povej, kako sta pa dobila na limanice starega plavokrva?«

»Hahaha . . . haha . . . Frangež je bil pač fant za to in je vez med seboj in bogato Ado zavozljal s tako umetnim vozlom, da bi ga niti Aleksander Veliki ne bil mogel razvozlati na drug način, nego da bi ga prosil, naj reši sam čast njegove hiše. Vidiš, človek mora biti praktičen. Živeti in dulce jubilo, dokler čifut pusti, potem pa bogato nevesto, katera se že naprej zastavi.«

»Oh, že spet isti cinik! Čuj, Kveder, a meni se vidi, da Frangež ni ravnal častno!«

»Pojdi, pojdi! Zakaj ne? Tedaj pa tudi vojne zvijače niso častne, kaj? In vojna je bila njiju ljubezen nasproti staremu baronu, katerega sta končno z zvijačo premagala. Ada je ljubila Frangeža, on njo; baron je po cele dneve in noči strašil divjačino po lesovih, tista stara teta, njena duena, je pa itak napol slepa in gluha in spričo starosti otročja. Komentarja ni treba, saj veš, kaj pravi Prešeren . . . : »Če včasih sta po dva sama« . . . Dolgo se pač ne da igrati z ljubeznijo, ki tudi zahteva svoj tribut. Seveda ti, ki se le »par distance« klanjaš svojim boginjam in omedlelaš v platonski ljubezni kakor stara devica pred podobo svojega patrona, ti me ne razumeš, jaz pa tebe ne. Samo želim ti, da bi te srečala pamet, takrat ji pa lepo salutiraj, in okleni se je. Jaz sem ti vendar tako popoln zgled! Zakaj ne posnemaš mene, svojega prijatelja?« . . .

II.

Lajtenant Kveder je bil mlajši sin bogatega vlastelina. Njegov starejši brat si je bil izvolil brez notranjega poklica — svoji materi na ljubo — duhovski stan. Kakor človek, ki je izgrešil pravo pot

svojega življenja, je živel pravzaprav kakor avtomat. Premeščali so ga redno iz župnije v župnijo, ker je vzlic svojim tesnim okovam najrajši zahajal v družbe, kjer so se klanjali pesmi, vincu in ljubezni. In dasi poleg tega vendar nikoli ni pripogibal oči svojemu stanu, se je gotovo našla kje kakšna rahločutna spletkarica, kateri se ni videlo vse prav v njegovem vedenju. Tožbe, anonimna pisma — vse za hrbtom ubogega kaplana, vse zavratno, ne da bi se mogel zagovarjati, kakor je to dovoljeno najhujšemu hudodelcu na zatožni klopi . . . Posledica takih tožb in ovadb je bil vselej dekret kam v hribe, kjer naj bi se mu ohladila vroča kri.

»Vse bi še bilo«, je dejal večkrat, »da bi le tiste svetnice in pa kuharice ne imele tolike moči in vpliva . . . Oh, in pa da ne bi bilo učiteljic!« . . .

Gospa Kvedrovka, videč svojega prvenca tako nesrečnega, je pač obžalovala, do je s svojimi prošnjami zakrivila njegovo nesrečo; zatorej je trdno sklenila, da pusti mlajšemu celo svobodno voljo. Kar je pregrešila pri starejšem s silo, to je menila popraviti s popustljivostjo pri mlajšem sinu, kateri je že lepo število let koketiral na Dunaju z »mater almo«, še bolj pa z dunajskimi krasoticami. Bil je čvrst in zdrav junak, in ker je bil edini otrok, katerega je še bilo možno osrečiti, je dobival od doma, kjer so imeli vsega na obilo razen ptičjega mleka, denarjev, kolikor je potreboval. Užival je torej akademiška leta, brez skrbi za bodočnost, z vso mladeniško nebrzdanoštvom. Dasi je bil pa oče imovit in je bila že od nekdaj njegova srčna zejja, da bi se mogel ponasati s sinom doktorjem, se je vendar naposled naveličal na Dunaj pošiljati stotake ter še plačevati neplačane račune dunajskih obrtnikov in čifutov ter se odrekel, dasi s težkim srcem, najlepši očetovski želji; in sin je moral slovo dati priljubljenemu vseučilišču z dvajsetimi semestri in pa — brez izpita ter se za stalno preseliti domov.

Ker se je bil itak že skoro preobjedel velikomestnih naslad, se je kmalu sprijaznil z novim življenjem v domači hiši, tem hitreje, ker je poleg postarne njegove matere gospodinjala sestrična Dorica, katera se je bila po smrti svojih starišev za stalno preselila h Kvedrovim. Stara Kvedrovka jo je bila tem raje sprejela v svojo hišo, ker je bila sirota Dorica podedovala bogato doto; gojila je skrivno željo, da brhka mlada nečakinja napravi globlji vtisk na njenega blaziranega sina, ter delala še daljnje načrte . . .

Sestrična Dorica je bila ravno v onih letih, ko punce že sramežljivo in nevoljno nosijo kratko krilce in ko starikavo - pametno

pretresavajo človeškega življenja skrivnosti. Pri stricu in teti se je skoro že popolnoma udomačila še pred prihodom svojega bratranca Petka ter potem nanj kar najboljše vplivala s svojo naravno naivnostjo. Bila je ljubljenska vse hiše in uživala je vse ugodnosti, ki si jih more početi mlado dekliško srce. Imela je svoj voziček in ponija. S Petkom sta se vozila na izprehode ter kmalu postala nerazdružna tovariša . . .

Na jesen pa se je odločil Petko Kveder, ki je bil rezervni častnik, da se da aktivirati ter se posveti vojaškemu stanu. Ni nam treba poudariti, da je bila tega ukrepa Petkovega najbolj vesela Dorica. Petko je res odšel v svojo garnizijo, Dorico pa je doma teta vvajala v gospodinjstvo in ji dovolila, da je prirejala zabavne jour-fixe s čajem za svoje tovarišice . . . Da pa bodeta Dorica in Petko prej ali slej par — lep par — o tem ni nihče dvomil, najmanj pa Kvedrovka.

III.

»Teta! ker pride jutri Petko na dopust, bodi jour-fix danes. Saj se udeležiš tudi ti, kaj ne da, zlata tetica?« je začela nečakinja po obedu.

»Ne«, je rekla teta; »muči me malce migrena, no, in ve mlade punce se itak bolje zabavate, ako ste same med seboj. Dobro se izkaži kot gospodinja, Dorica; jaz pa pojdem v svoj budoar, če me boš kaj potrebovala . . .«

»Modra, zlata teta«, je menila sama pri sebi Dorica ter šla pripravljat za jour-fix . . .

Druga za drugo so prihajale njene tovarišice, in toplo zakurjena sprejemnica je bila kmalu polna drobnega smeha in objestnih govorov mladih deklet.

»Jutri torej pride tvoj Petko, kaj ne?«

»Da, radi tega smo se zbrale danes namesto jutri. Jutri teden pa bo z nami tudi on, oh, to bo jour-fix, punce, to bo!«

»Ali ti je zvest?« je vprašala mlado gospodinja sodnikova Marica. »Meniš, da ne dvori v mestu nobeni drugi?«

»Hm, to bi bil častnik, ako ne bi, kaj? Saj vendar ne more živeti kakor menih. No, pa če jim tudi dvori, saj jih ima samo za norce; žena bom pa vendarle jaz njegova. — Sploh pa niti ne bi hotela takega moža, za katerega ne bi marala razen mene nobena druga. In veste, kaj sem čitala ondan?« je dejala važno Dorica.

»Kaj, kaj?« so radovedno vprašale prijateljice.

»Oh, srečno dekle, ki lahko čita, kar hoče«, je zdihnila ena izmed njih.

»Oh, moja teta« . . . je dejala druga . . .

»Da, da in moja sestra učiteljica . . .«

»Oh, in moja babica, saj veste, da moram vedno čitati »Dušno pašo«!

»Kaj si torej čitala?« . . .

»Čitala sem francoski roman« . . .

»Saj ne znaš francoski!«

»Počakaj, da izgovorim! Čitala sem francoski roman v nemškem prevodu. Kdo ga je pisal in prevedel, ah, to je vse eno — ime je ime — le kako je pisan, to mi je glavna reč. Ljubiti se morajo — najbolje, če je več takih parov — in pa končno se morajo dobiti zaljubljeni.«

»Oh, seveda!« se je oglasila ena! »Jaz že vselej naprej pogledam, kakšen je konec, če se dobita ali ne; ako se ne, položim knjigo kar iz rok, pomilujoč nemilo usodo takih zaljubljenecv in pa pisatelja, ki ima tako slab okus.«

»O«, je dejala druga, »jaz pa ne smem konca videti naprej. Niti ene strani ne pogledam naprej, nego zasledujem lepo počasi, kako se stvar razvija. Na lepših mestih, kjer se n. pr. poljubljata, kjer sta v nevarnosti, pa se rešita . . . se pomudim dalje časa; kjer pa so tisti dolgočasni popisi, kakšno je bilo vreme, nebo, okolica i. t. d., tisto pa preskočim navadno. Na koncu povesti se mi pa vselej inako stori ter potočim nekoliko solzic — ako se dobita, od samega veselja, ako se pa ločita, pa še celo ne morem zadržati solz« . . .

Zdajci se je oglasila druga ter povedala, kako praktična in zvita je naproti svoji sestri učiteljici; le-ta pa jo je bila sama zvijače navadila, ker ji je često pripovedovala, kako si je ona pomagala pri nekem zrelostnem izpitu. Na krilo si je bila namreč prišila narobe nad kolena prostoren žep v velikosti šolskih knjig in vanj si je natakila listov, iztrganih iz šolskih knjig.

»Glej, glej! sem si mislila po bliskovo. Jaz tudi poskusim tako. Našila sem si takoj žep in notri vedno nosim poedine liste iz romanov ali pa tudi po cele zvezke . . . Po noči pa skrijem seveda vse liste pod priposteljnjak, da hišna ničesar ne najde, kadar krila snaži . . .«

»No, pa sedaj smo te celo zmotile! Kaj si torej čitala v tistem francoskem romanu?« jo je vprašala ena izmed tovarišic.

»Da, da! Čitala sem, da je celo dobro za ženo, ako se njen mož iznori pred zakonom, češ, da je potem bolj soliden. Vsaka kri mora enkrat izkipeti, če ne prej, pa slej; naj torej divja moj Petko, potem bo pa pameten.«

»Čuj, Dora, pa ga li res ljubiš?« so jo vprašale spet radovedne tovarišice.

»Seveda! Meni se vidi, da mi je ravno tako pri srcu, kakor se to čita o junakinjah v romanih.«

»Sta se že poljubovala?«

»Hm, kakšna pa bi bila ljubezen brez poljubčkov!«

»Ali si se že kdaj tega izpovedala?«

»Slišala in čitala sem sicer, da ljubezen ni greh, a izpovedala sem se vendarle že parkrat; vest me je vendarle nekoliko pekla, in rada bi bila zvedela, kaj poreče izpovednik!«

»No, kaj pa ti je rekel? Oh, kako interesantno!«

»Joj, povej, povej«, jo je priganjala druga.

»Prvikrat je bilo v samostanski cerkvi«, je začela važno Dora. »Težko mi je bilo povedati; a ker me je vprašal tako, da sem morala povedati, sem rekla, da ljubim. Vprašal me je več reči, tudi koliko sem stara; odgovorila sem mu na vsa vprašanja, in ko sem mu povedala svojo starost, me ni dalje vpraševal.

Drugikrat — v farni cerkvi — je bilo pa mnogo hujše; izpovednik je bil grozno hud ter me prisilil obljubiti, da ne pogledam Petka več« . . .

»Pa si obljubila?«

»Seveda, drugače mi ne bi bil dal odveze, a obljubo sva snedla, Petko in jaz, še isti dan na vrtu v tisti utici, ki je vsa obrastena z divjimi rožami. Petko me je kregal, zakaj pravim take neumnosti pri izpovedi . . .«

»A kje ima tisti gospod v samostanski cerkvi svojo izpovednico?«

»Veste, tam na hodniku, ki drži zadaj za velikim oltarjem.«

»Oh! jaz bom odslej hodila le k temu!«

»Jaz tudi, jaz tudi«, se je slišalo zaporedoma . . .

IV.

»Saj sem ti vedno pravil, da bo naš garnizijski ples najsijajnejši v vsi sezoni! Hm — priprave velikolepe in razkošne — in pa ta piramidalna ideja, da se aranžira ples na čast vrnitvi novoporočencev, Frangeža in Ade!« . . . Tako je zatrjeval lajtenant Kveder svojemu prijatelju Mačku. Stala sta ob vhodu v kadilnico in motrila

krasno razsvetljeno in okrašeno dvorano, kjer se je gibalo vse kakor na mravljišču.

»Ali, Kveder, kaj tako zanemarjaš nocoj svojo nevesto?«

»Ah, beži, beži! dekle je zelo zmešano, odkar občuje s tisto eksotično učiteljico, ki je prišla, ne vem, ali iz Rusije ali Francije, kjer je študirala — hm, hm, hahaha — žensko vprašanje«, je odgovoril krohotaje se Kveder. »Glej, saj ves večer tičita skupaj. Prej je Dora mene res smatrala za to, kar sem, namireč za moža, ki je cvet stvarstva; sedaj pa misli o našem spolu celo napačno . . . Jaz bi samo rad dobil v roke tisto amazonko — pa kako?« . . .

»Ti, Maček, glej, da izvabiš Doro iz njenih krempljev, jaz pa se lotim nje same« . . .

»Ravno prej sem še videl v Vaši družbi svojo sestrično Doro — dovolite, jaz sem lajtenant Kveder — a za hipček, in že se mi je izmaknila.«

Samozavestno in nekako prezirljivo ga je pomerila od nog do glave gospica Vida Strelova ter mu tudi povedala svoje ime.

Videl je Kveder njeno visokostno in prisiljeno ponašanje proti njemu, a vdal se ni. Saj je bil častnik! Če mu ne pomaga iz zadrege duhovitost, pa ga reši drznost. No, in ta Vida Strelova je bila poleg svoje prenapetosti in učenosti vendar lepa, interesantna dama.

»Ah! čast mi je, gospica! Laskam si z naključjem, ki me je seznanilo z Vami. Iskal sem že prilike, da Vas zasačim pri svoji sestrični, a usoda mi je bila do danes nemila . . . Mnogo imenitnega sem že slišal o Vaših obširnih študijah in o Vašem potovanju! Vi ste pač izjema med našimi damami, s katerimi se ne more nič pametnega . . .«

»Prosim, nič, nič slabega o njih, kajti s tem delite zaušnice svojemu spolu.«

»O, gospica Strelova, ali bi vam bilo žal, da bi trpel pod njimi moški spol?«

»Gospod lajtenant, s tukajšnjimi damami se pa vendar da resneje govoriti nego z Vami. Saj Vas poznam po ustnem izročilu Vaše sestrične že dolgo. Oprostite! Glejte, ravno tu pride Dora!«

»O, o, Vida, kako pa sta se vidva sešla? — Petko, ves večer te ni! Teta pravi, da se ne žrtvuje nikoli več tebi na ljubo. Meni pa tudi ni za te plese in velikomestne zabave. Teta se meni vrniti domov pred sklepom sezone, in moja Vidica pojde z nami . . . Oh, Petko! ta zima! Jaz sem grozno srečna, da si teto zvalil v mesto, kjer sem našla resno prijateljico — to-le svojo Vido!«

Ravno so hoteli Vida in Dora, Kveder in Maček, kateri je bil prišel z Doro, nastopiti skupno promenado, kar se je dalo znamenje za drugo četvorko. Po dvorani je postalo gibanje živahnejše; ta si je iskal para, ona dva sta lovila svoj vis-a-vis . . . Kveder in Maček sta se poklonila vsaki svoji dami, a baš v tem trenutku je teta naznanila Dori, da je voz že naprežen; grozno da jo muči migrena. Maček se je takoj poslovil, Kveder pa je spremil vse tri dame domov, kajti Vida Strelova je stanovala v ravno isti hiši kakor Kvedrovka z Doro.

»Do svidenja, Petko! Jutri se vidimo pri čaju. Vida tudi pride, ti pa lajtenanta Mačka pripelji s seboj!«

»Klanjam se, gospica Vida! Sladko spavaj, Dora, na lavorikah današnjega plesa . . . Čakaj, mama — na roko; jaz te spremim čez stopnice, celo do sobe, ako hočeš! Ne bodi huda, da sem vaju z Doro zanemarjal nocoj; saj sem ti že pravil o naših obligatnih, erarnih damah na garnizijskih plesih« . . .

»Fidonc Petko, kje pa pobiraš take grozne izraze? . . . Ne vleci me tako po stopnicah . . . moja migrena . . . Kakšne dame so torej te tvoje obligatne in celo erarne dame?«

»Eh, mama, oficirske dame! . . . Daj ročico, da ti jo poljubim, lahko noč!« —

»Oh, moja migrena, migrena«, je zdihovala Kvedrovka nekaj časa v naslanjaču — »in pa ti častniki! Dora! . . . Jaz ne vem, kaj mu je do te prenapete Vide! — Dora!« . . .

V.

Bolniška soba doma pri Kvedrovih . . . Duh po kloroformu . . . Na mizi bandaže, na postelji z obvezanim čelom lajtenant Kveder . . .

»Jaz si še danes ne morem raztolmačiti, kako sem se mogel tako razvneti za čast Vide Strelove, da je prišlo do dvoboja«, je dejal s sitnim glasom Kveder svojemu tovarišu Mačku, ki ga je bil prišel posetit.

»Ti si se odzval svoji viteški dolžnosti in . . .«

»Smešno! . . . Seveda, ker sem se potegnil za čast ženske, ki nima niti pravega pojma o časti, se ti vidi moj dvoboj upravičen na podlagi viteške dolžnosti; sicer pa si bil ti drugih misli o ti stvari.«

»Čuj, Petko, če bo jutri tako krasno, kakor je danes«, je krenil Maček na drugo pot z govorom, da bolnika ne bi razdražil s svojimi ugovori, »pojdeva na izprehod . . . Oh, ta krasni pomladni dan! Jaz na tvojem mestu pač ne bi tratil življenja, denarja in časa pri vojakah. Prevzemi gospodarstvo, oženi se . . .«

»In postani filister, kaj ne da?« mu je segel Kveder v besedo.

»Dora je vendar tako lepo in pametno dekle« . . .

»Poskusi svojo srečo ti pri nji; saj je bogata, da si hahko kupi oficirja«, je dejal spet Kveder. »No, sploh pa pojde Dorica študirat in Vida z njo. Odkar se pajdaši s tisto prenapeto, eksaltirano žensko — oh, jaz bebec! kako sem se vendar mogel dvobojevati radi nje! — od tedaj smatra nas moške le za tlačitelje in suroveže, iz katerih sužnosti hoče iztrgati svoj spol. Ah! beži, beži s tistimi modrimi ženskimi, ki se dvigujejo nad moškega. Ženska bodi lepa, to ji zado-
stuje: modrost je pa tribut moškega spola.«

»Torej samo lepoto upoštevaš ti pri ženskih?« je prekinil tovariš tok Kvedrove teorije.

»Da, ker lepoto zna ženska vsaj prav izkoriščati, modrosti pa ne. No, in končno . . . hm — zakaj je Bog ustvaril žensko? Le nam za uteho in užitek; čim dražestnejše je nje telo, tem vrednejša je ženska moškega! . . . Modrosti, duha? Tega išči v knjigah, ne pa pri ženskih.«

»Kveder!« je zaklical nekako neverno vprašaje Maček, a oni je nadaljeval s ciniškim sarkazmom:

»Čakaj, čakaj! Onima dvema puncama sem tudi to povedal. Z Vido se grizeva zaradi tega, kolikorkrat se snideva skupaj; takoj sva si v laseh . . . In ona mi je zadnjikrat rekla, da me obžaluje, ker sem izgrešil pravo svoje zvanje, češ, da bi bil moral postati prav-zaprav — hahaha! — mesar, mesar! . . . hahaha . . . Dora nima več lepega očesa zame — Vida pa kar piha kakor mačka, če me kje sreča. Tako je bilo pred dvobojem.«

»Kaj ve, da si se dvobojeval za njo?«

»Pač ne vem. Hm, veš, da ženska radovednost ne pozna nobenih zaprek, da le doseže svoj smoter . . . Če bo jutri tako lepo . . . Sploh kaj bi čakala na jutri; rana mi ne dela nobenih neprilik več . . . Apropos, koliko je ura? . . . Ravno je še menda časa dovolj, da napravim toaleta za obed.«

»Kveder, ostani še v postelji danes!«

»Ne, ne, jaz že pogrešam tistih sarkastnih debat o moških in o ženskem vprašanju. Vida in Dora sta mi pa obe napovedali boj, odkar sem jima razlagal, v čem obstoji vrednost ženske. Odkar sem bolan, ni nobena niti z enim očesom poškilila v mojo sobo.«

»O pač«, je dejal Maček, »dokler si ležal v deliriju, sta bili obe vedno ob tvoji postelji; potem pa sta skrbno povpraševali po

tvojem stanju. Prikazati se pa zaradi tega ni hotela nobena, ker sta se bali, da bi te razdražili, ker ste se preje vedno pričekali.«

»Po obedu se popeljemo na izprehod — po dva in dva! Hahaha!«

»Ti seveda z Vido, da se bosta spet lasala«, je dejal hudomušno Maček. »Ti sovražnik modrih punc!« . . .

* * *

Stari Kveder je zmajeval z glavo, Kvedrovka se je kujala tri dni, Maček pa si je laskal s svojo bistrovidnostjo v spoznavanju človeških src; kajti njegov Petko je vendar dokazal s svojo nepričakovano zaročko, da je nosil sarkazem in cinizem le na jeziku . . .

Kaj pa Dora? Strmela je in strmela in obžalovala Vido zaradi njene slabosti in neznačajnosti; kajti baš ta njena Vida, ki jo je s svojimi nazori dovedla na pravo pot in ji odprla oči glede na ljubezen do Petka — do moških sploh, se je prelevila v njenih očeh v celo navadno slabo žensko.

Oj ti moški, kateri se ustijo, da iz samega usmiljenja in človekoljubja rešujejo dekleta zarjavelega devištva! In sedaj pa se poroči ta Vida, ki je vedno govoričila, da je zakon samomor za oba, in da je ljubezen le lepa, vabljava krinka, pod katero se skriva mati narava . . . Hahaha — Vida in Petko — zaročenca! . . .

* * *

Precej let pozneje se je mnogo govorilo in pisalo o svetovno imenitnem romanu izpod peresa drja. Dore Klemen . . .

Petko in Vida sta v glavni osebi tistega romana takoj spoznala svojo ljubeznivo znanko in kumico svojih malčkov.

Junakinja v tem romanu se tvega ljubezni in rodbinske sreče — nekaj iz egoizma, nekaj iz predsodkov, največ pa radi tega, ker se hoče žrtvovati za trpeče človeštvo, sosebno za ženstvo. Krasni uspehi so ji trosili lavorike na pot!

A nečesa ji je vendar vedno nedostajalo, in njen roman se je okončeval z besedami:

»Svoboda je najdražji blagor na svetu — in zakaj? — Ker se mora plačati z rodbinsko srečo!«

